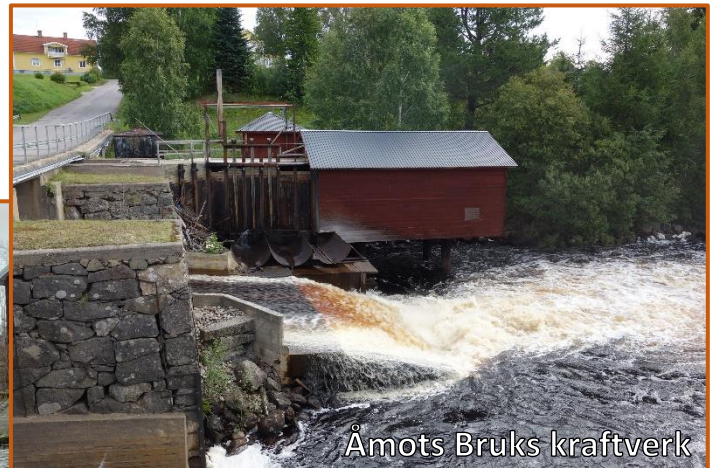

FISKEVÅRD I TESTEBOÅN 2025

Tre av Testeboåns sex kraftverk.

2025 i Testeboån kan sammanfattas med en skaplig uppgång av framför allt lax. Inte riktigt så många som rekordantalet 2024, men 2025 blev den näst högsta noteringen sedan lax återetablerats i Testeboån med 252 laxar genom fiskräknaren. Trenden att det blir fler laxar än öringar som lekvandrar i Testeboån håller i sig. Rekordvandringen 2024 med 352 laxar visade sig 2025 i form av att vi vid elprovfiskena fångade rekordmycket årsungar av lax.

Utöver uppföljningen av lax- och öringbestånden har arbetet med omprövningarna av vattenkraftens miljövillkor fortskridit under 2025. Omprövningarna är tidernas viktigaste fråga för Testeboån.

Innehåll

Bakgrund	2
Vattenföring 2025	3
Kontroll av smoltutvandringen	3
Kontroll av lekvandrande lax och öring	4
Elprovfisken	7
NAP i Testeboån	7
Övriga dammar	9
Förvaltningen av lax och öring utanför Testeboån	9
RHEO for LIFE	9
Första dokumenterade glochidierna på lax i Testeboån	10
Besök vid Testeboån 2025	10
Rom och fenprover från Testeboån	11
Siken i Testeboån	11
Harr	11

Bakgrund

Fiskevården inom Testeboåns FVO (från havet upp till Oslättfors), har sedan 1999 skett i samverkan mellan Testeboåns FVOF, Länsstyrelsen Gävleborg, Gävle kommun, SLU Aqua, Länsstyrelsen Västernorrland FUG och Sportfiskarna. Detta nätverk av aktörer kallas för Testeboåns Laxförvaltningsgrupp och bildades när Testeboån blev utvald av Baltiska fiskerikommissionen att ingå i Salmon Action Plan 1997–2010. Uppdraget har i första hand varit att återetablera ett livskraftigt bestånd av lax och stärka åns bestånd av havsvandrande öring. Åtgärderna har framför allt bestått av att skapa möjlighet för fisk att ta sig upp och ner förbi Strömsbro kraftverk, restaurering av lek- och uppväxtområden, utsättning av rom och yngel av lax och öring samt uppföljning av lax- och öringbestånden.

Övriga organisationer som gör värdefulla insatser för Testeboån är Stiftelsen för Östersjöaxen, Östersjöaxälvar i samverkan, Älvräddarna, och Naturskyddsföreningen.

Från att Testeboåns ursprungliga laxbestånd varit helt utslaget hyser Testeboån nu åter ett, om än svagt, bestånd av lax. Sista laxynglet planterades ut i Testeboån 2006. Sedan 2013 är Testeboån klassad som ett vildlaxvatten av Internationella Havsforskningsrådet (ICES). Testeboån är tillsammans med Mörrumsån och Vindelälven även ett av Sveriges tre indexvattendrag för laxen i Östersjön. Att vara ett indexvattendrag innebär att uppföljningen är extra omfattande. För Testeboån betyder det att 15 lokaler elprovfiskas varje år, utvandringen av smolt kontrolleras och likaså lekvandringen.

Detta är den 22:a årsberättelsen för fiskevården i den nedre delen av Testeboån. Syftet med årsberättelserna är att dokumentera och sprida information om fiskevården, uppföljningen av fiskbestånden och annat av betydelse för den biologiska mångfalden i Testeboån. Tidigare årsberättelser går bra att beställa via nedanstående e-postadress.

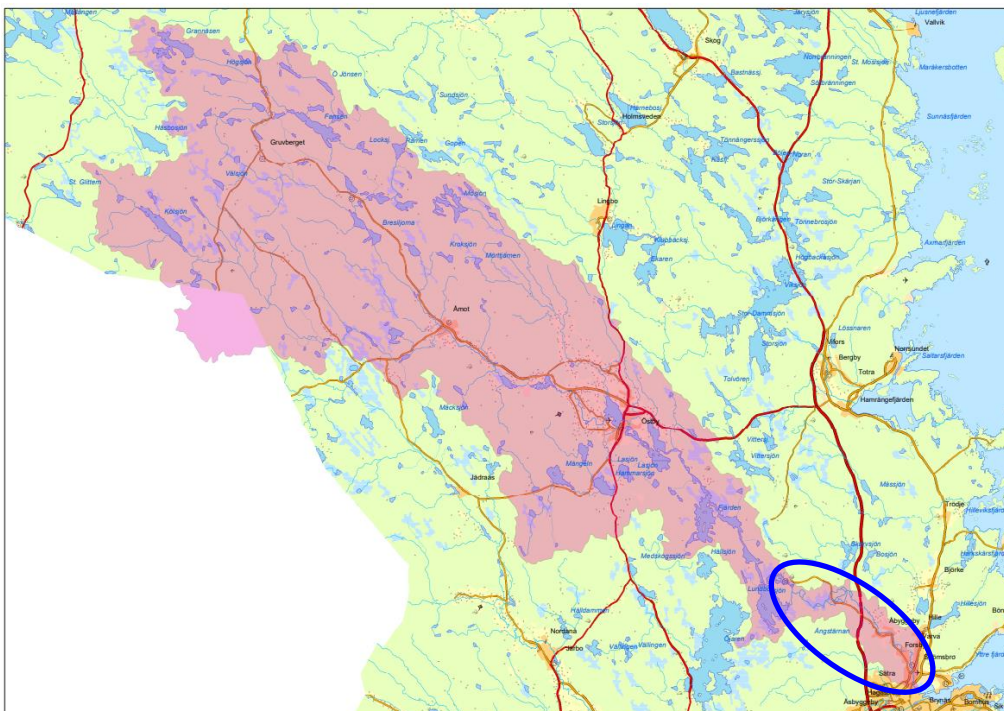
Kontakt:

Bernt Moberg

E-post: bernt.moberg@outlook.com

Tel: 070-511 87 90

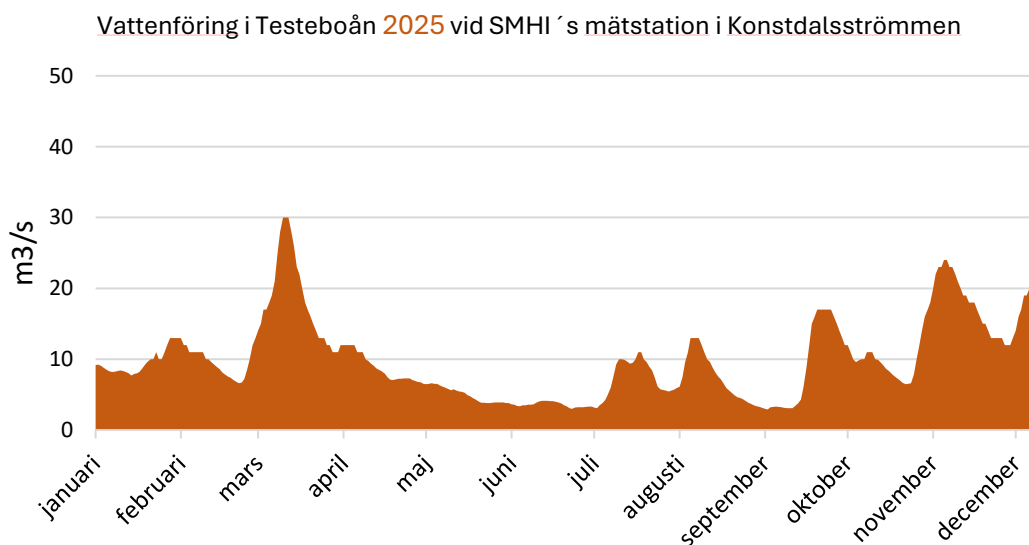

Hela Testeboåns avrinningsområde med den idag lax- och havsöringsförande delen inringad.

Vattenföring 2025

Året bjöd på en relativt jämn vattenföring med liten vårflood och heller ingen period med riktigt lågt flöde.

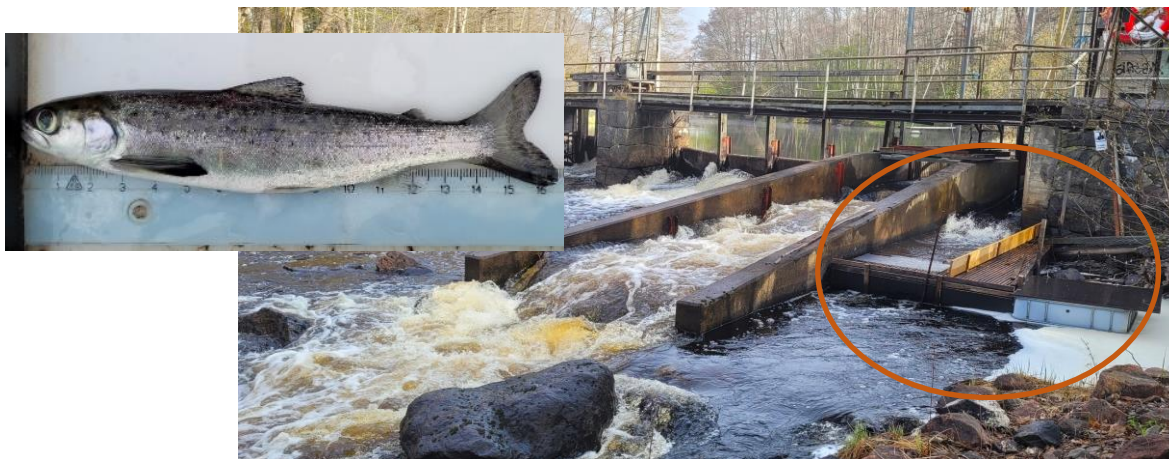
Medelvattenföringen i Testeboån är 12 m³/s.

Kontroll av smoltutvandringen

Utvandringen av smolt från Testeboån kontrollerades 2025 med en fälla av wolf-typ vid Strömsbro. Kontrollen startade den 8 april och pågick till 10 juni. Första laxsmolten kom den 18 april och första öringsmolten kom den 20 april. All smolt som fångades märktes med ett PIT, (Passive Integrated Transponders), och flyttades upp till Forsby. Med hjälp av antalet återfångade märkta smolt skattas den totala utvandringen. Antal märkta smolt och skattad mängd smolt som lämnat Testeboån sedan 2014 framgår av följande tabell.

År	Plats/typ av fälla	Antal märkta lax	Antal märkta öring	Skattat antal lax	Skattat antal öring
2014	Forsby/smolthjul	308	35	4 335	315
2015	Strömsbro/Wolf-fälla - Forsby/smolthjul	143 - 757	28 - 219	2 068	406
2016	Strömsbro/Wolf-fälla	728	680	2 055	1 482
2017	Strömsbro/Wolf-fälla	914	361	3 247	840
2018	Forsby/smolthjul	10	5	Skattning ej möjlig p.g.a. låg fångsteffektivitet	Skattning ej möjlig p.g.a. låg fångsteffektivitet
2019	Forsby/smolthjul	102	9	Skattning ej möjlig p.g.a. låg fångsteffektivitet	Skattning ej möjlig p.g.a. låg fångsteffektivitet
2020	Forsby/smolthjul	208	25	2 560	190
2021	Forsby/smolthjul	88	48	1 155	622
2022	Forsby/smolthjul	508	48	7 094	Skattning ej möjlig, låg fångst
2023	Forsby/smolthjul	26	4	Skattning ej möjlig p.g.a. låg fångsteffektivitet	Skattning ej möjlig p.g.a. låg fångsteffektivitet
2024	Forsby/smolthjul	211	10	3 039	41
2025	Strömsbro/Wolf-fälla	539	48	2 470	210
MEDEL				3 359	540

Skattat antal smolt som lämnat Testeboån 2014–2025.

Wolf-fällan inringad.

Kontroll av lekvandrande lax och öring

Sedan 2015 kontrolleras lekvandringen av lax och öring i Testeboån med hjälp av en fiskräknare i fiskvägen vid Strömsbro kraftverk. Fiskräknaren är av märket Vaki och består av skannerenhet, fototunnel och PIT-antenn. Leverantören av fiskräknaren, Fiskevårdsteknik AB, övervakar driften, samlar in, bearbetar och sammanställer resultatet från fiskräknaren. Fiskvandringen kan följas på www.fiskdata.se.

2025 var förutsättningarna för fisk att ta sig upp förbi Strömsbro kraftverk relativt goda tack vare att kraftverket är i så dåligt skick att det endast kan köras med begränsad effekt. Kameran sattes på plats 27 april. Till att börja med backade en hel del utlekt lax och öring ut genom kameran. Första lekvandrande laxen 2025 kom 7 juni. Fiskräknaren togs upp 3 november.

Siffror inom parentes visar 2024 års antal genom fiskräknaren. Nettouppvandringen 2025 blev 252 laxar (352) och 165 öringar (208) stycken. 2025 kunde lax och öring ta sig förbi dammen i Strömsbro även vid sidan av fiskräknaren då flödet var högre 14–17 juli och från 17 september och resten av hösten.

Lekvandringen 2025 är den näst största sedan arbetet för laxen och öringen i Testeboån startade i början av 1980-talet. Då lekvandrande ungefär noll laxar i Testeboån och antalet havsöringar kunde räknas på ena handens fingrar.

Andelen fettfeneklippta laxar och öringar, d.v.s. kompensationsutsatta odlade laxar och öringar från andra vattendrag, som passerar fiskräknaren i Testeboån är mycket liten. I regel bara någon enstaka öring per år och ännu mera sällan någon fettfeneklippt lax. 2025 passerade så många som åtta fettfeneklippta öringar genom fiskräknaren. Sju av dessa var märkt med PIT som vid kontroll visade sig komma från ett försök med odlad öringsmolt från Dalälven som förvarades i en kasse utanför Testeboån mynning 2023. Syfte med försöket var att studera skarvpredation på öringsmolt. Öringarna i kassen släpptes så småningom fria och några tycks alltså ha blivit präglade på Testeboån och valt Testeboån när det blev dags för lek.

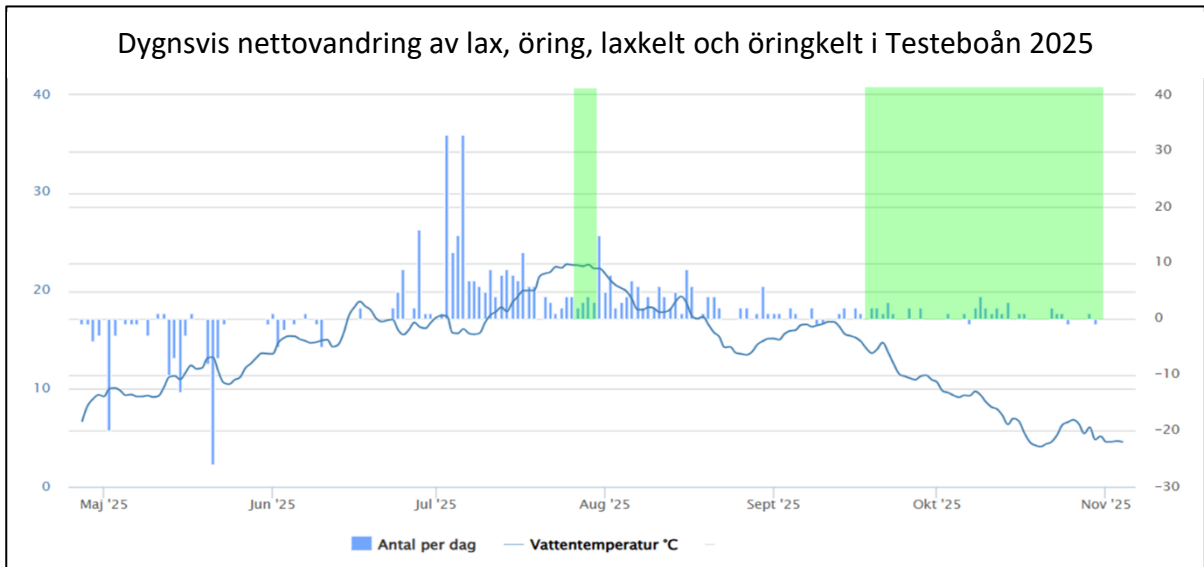

Fettfeneklippt lax på väg upp i Testeboån 2025.

PIT-antennen i fiskkameran ger oss varje år intressant kunskap. Det totala antalet unika registreringar av PIT-tags 2025 uppgick till 108 varav 56 laxsmolt, 8 öringsmolt samt 44 vuxna laxar och öringar, (kelt och lekvandrande). Flera av öringarna har varit upp och lekt flera gånger i Testeboån. Öringen på bilden nedan märkets som smolt 29 maj 2016 då den var 157 millimeter lång och vägde 32 gram. När den simmad upp 31 juli 2025 var längden 92 centimeter. Däremellan passerade samma öring fiskkameran 17 juli 2019, 23 maj 2020, 18 maj 2021, 23 juli 2022, 20 juli 2023 och 25 juli 2024.

En av Testeboåns flergångslekande öringar.

Gröna fälten markerar de dygn lax och öring kunde passera dammen i Strömsbro vid sidan av fiskräknaren.

Tabell 2. Sammanställning av antal nettouppvandrande Lax per månad.

2025	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totalt
Små (< 70 cm)	-	-	-	0	0	0	21	32	1	3	0	-	57
Medium (70-90 cm)	-	-	-	0	0	9	35	5	5	4	0	-	58
Stora (>90 cm)	-	-	-	0	0	29	100	4	3	1	0	-	137
Totalt	-	-	-	0	0	38	156	41	9	8	0	-	252

Tabell 2. Sammanställning av antal nettouppvandrande Lax per månad.

2024	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totalt
Små (< 70 cm)	-	-	-	-	0	0	31	35	2	1	-	-	69
Medium (70-90 cm)	-	-	-	-	0	8	28	77	3	18	-	-	134
Stora (>90 cm)	-	-	-	-	0	18	16	112	3	0	-	-	149
Totalt	-	-	-	-	0	26	75	224	8	19	-	-	352

Tabell 2. Sammanställning av antal nettouppvandrande Öring per månad.

2025	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totalt
Små (< 40 cm)	-	-	-	0	0	0	0	0	0	2	0	-	2
Medium (40-60 cm)	-	-	-	0	-1	0	0	2	1	9	0	-	11
Stora (>60 cm)	-	-	-	0	0	1	79	56	14	2	0	-	152
Totalt	-	-	-	0	-1	1	79	58	15	13	0	-	165

Tabell 2. Sammanställning av antal nettouppvandrande Öring per månad.

2024	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totalt
Små (< 40 cm)	-	-	-	-	0	0	0	0	1	3	-	-	4
Medium (40-60 cm)	-	-	-	-	0	0	1	1	3	9	-	-	14
Stora (>60 cm)	-	-	-	-	0	3	66	94	14	13	-	-	190
Totalt	-	-	-	-	0	3	67	95	18	25	-	-	208

Bifångster i smoltfällan 2025. Ål och vimma.

Elprovfisken

15 lokaler elprovfiskas varje år i Testeboån. Fyra nya lokaler tillkom 2022, varav samtliga ligger uppströms Brännsågen som tycks vara gräns för hur långt upp i Testeboån lax och havsöring hittills är etablerade. 2025 kunde elprovfiskena genomföras under goda förutsättningar. Resultaten från elprovfiskena i Testeboån ingår i DCF (Data Collection Framework, EU) och finns tillgängliga i Elfiskeregistret.

2025	Lax 0+ /100 m ²	Lax >0+ /100 m ²	Öring 0+ /100 m ²	Öring >0+ /100 m ²
Strömsbro	22,2	6,8	8,2	1,9
Forsby	29,8	8,4	1,4	0,7
Sågbacken	84,3	3,6	57,5	6,8
Översten	61,7	15,7	4,9	0,0
Möljen	31,7	7,8	2,2	0
Tegelbruket	53,2	9,4	4	0
Bomnacken	45,5	8,1	3,5	1,9
Erkkis Bro	0	4,2	0	0
Fågelautomaten	69,1	9,5	2,2	0
Brännsågen	10,6	1,7	2,5	0,9
Gamla Brännsågen	65,7	4,9	54,3	4,9
MEDEL	43,1	7,3	12,8	1,6

Medeltätheten av lax 0+ på de elva ursprungliga lokalerna 2025 blev 43,1/100m² vilket är en rekordhög täthet sedan lax återetablerats i Testeboån. På det fyra nya lokalerna uppströms Brännsågen som fiskats sedan 2022 har hittills inte en enda lax eller öring fångats.

NAP i Testeboån

Omprövningarna i Testeboån enligt den nationella planen för moderna miljövillkor, (NAP), för den svenska vattenkraften omfattar sex kraftverk och tre regleringsdammar. Testeboån ingår i prövningsgruppen som lämnade in ansökningarna i februari 2022.

Kraftverk och regleringsdammar i Testeboån som ingår i NAP.

Utbyggnaden av vattenkraften är tveklöst det som skadat den biologiska mångfalden i Testeboån mest. Resultatet från NAP-processen blir avgörande för hur vi ska lyckas med restaureringen av Testeboån och för att vi ska nå bevarandemålet för laxen och andra miljörelaterade mål.

Klart är att de tre regleringsdammarna och Masugnsfallets kraftverk ska avvecklas. Under 2025 har huvudförhandlingar hållits för kraftverken i Åmot och i Oslättfors. För kraftverket i Åmot kom en dom för miljöanpassning och fortsatt drift i augusti 2025. Hittills har det inte funnits något krav alls på miljöhänsyn vid detta kraftverk. Enligt de nya villkoren ska en slitsränna byggas och ett fingaller ska installeras för att hindra fisk från att hamna i kraftverkets turbiner. Bara slitsrännan uppskattas kosta minst tio miljoner kronor.

Ägaren till kraftverket i Åmot är öppen med att han inte kommer påbörja den miljöanpassning som är villkorad i domen. Kraftverket är trasigt och har inte producerat el på länge. Normal årsproduktion när kraftverket fungerade var 600 000 kWh. Kraftverket ligger inom elområde SE2 där genomsnittspriset 2025 låg på 21 öre/kWh. Det innebär att kraftverket, om det varit funktionsdugligt, hade producerat el för i snitt 14 kronor per timme 2025. Med insikt om denna ekonomiska verklighet vill nu ägaren skänka bort kraftverket inklusive den intilliggande förfallna och kulturskyddade sågverksbyggnaden. För sågverksbyggnaden finns ett föreläggande om omfattande reparationer som inte genomförts i tid. Ärendet ligger nu hos kronofogden.

För Bosågens kraftverk och Strömsborgs kraftverk som ägs av Åbyggeby landsbygdscenter avser ansökningarna moderna miljövillkor och fortsatt drift. Domarna kom i september 2024 och innehåller villkor om slitsrännor, fingaller, klunkningar och mintappningar. Även dessa kraftverk har hittills helt saknat villkor för hänsyn till miljön. Sportfiskarna anser att det finns skäl att ifrågasätta om valda tekniska lösningar verkligen utgör bästa möjliga teknik och har därför överklagat båda domarna.

För Oslättfors kraftverk uppdagades under huvudförhandlingen i februari 2025 brister i ansökan vilket gjorde att domstolen begärde in kompletteringar. Begärda kompletteringar kom in. Därtill även ett helt nytt förslag till fiskväg i form av en slitsränna. Domstolen meddelade dom den 18 december. Domen innehåller utöver villkor om fiskväg även villkor om fingaller på 12 millimeter, ökad mintappning motsvarande MLQ och att ingen korttidsreglering får ske. Dock inget villkor om fiskväg förbi dammen i Nyhammar trots att det krävs för att nå miljö kvalitetsnormen för Nyhammarsån. När detta skrivs har flera intressenter inklusive ägaren överklagat domen. Slitsrännan även vid Oslättfors uppskattas kosta minst tio miljoner kronor.

För Strömsbro kraftverk som är beläget praktiskt taget i Testeboåns mynning i havet har det ännu inte varit någon huvudförhandling. Ägarens ansökan avvisades av Mark- och miljödomstolen i oktober 2023 på grund av att det inte finns något tillstånd att ompröva. Avvisningen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen i november 2023. I april 2025 kom ett beslut från mark- och miljööverdomstolen om att mark- och miljödomstolens beslut undanröjs och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

Nilsson Kraft AB är som sagt öppen med att varken avvecklingar eller miljöanpassningar kommer påbörjas i bolagets regi. Bolaget försöker i stället sälja samtliga anläggningar i

Testeboån. Någon köpare förefaller dock bli svår att finna. Branschrepresentanter beskriver bolagets kraftverk och dammar som helt ointressanta att köpa.

Nu undrar alla: Vad händer om en 85-årig ensamföretagare vill sälja sina fyra kraftverk och tre regleringsdammarna i ett och samma vattendrag och ingen vill köpa dem? Och vad händer om ägaren inte genomför de åtgärder som exempelvis bygga fiskvägar som villkoras i domarna?

Oslättfors kraftverk och Strömsbro kraftverk ligger inom Gävle kommun. En fullt ut levande å som dessutom är ett av landets få vildlaxvattendrag och som är både naturreservat och Natura 2000-område är naturligtvis en fantastisk och exklusiv tillgång. Det är Gävle kommun väl medveten om. Därför pågår en dialog mellan kommunen och ägaren om att kommunen på lämpligt sätt ska kunna förvärva båda kraftverken.

Övriga dammar

Inom Testeboån finns utöver NAP-anläggningarna drygt trettio ytterligare dammar. Länsstyrelsen Gävleborg arbetar nu tillsammans med ägaren till respektive damm för att antingen avveckla eller miljöanpassa dammarna. När alla hinder är åtgärdade kommer vi ha 30 mil vattendrag med fri konnektivitet.

Bilden visar Bocksjödammen högt upp i Kölsjöån, Bollnäs kommun, före åtgärd. Dammen är nu åtgärdad.

Foto: Länsstyrelsen Gävleborg

Förvaltningen av lax och öring utanför Testeboån

Av de 22 platser för fasta redskap i Gävlebukten som Gävle kommun i egenskap av fiskerättsägare arrenderar ut till yrkesfiskare var det endast en av platserna som det fiskades på 2025, och det var vid Vitgrund. Fångsten ska redovisas till kommunen och all vild lax och öring ska återutsättas. 41 laxar fångades i fällan vid Vitgrund varav samtliga enligt arrendatorn/yrkesfiskaren var kompensationsutsatta/fettfeneklippta.

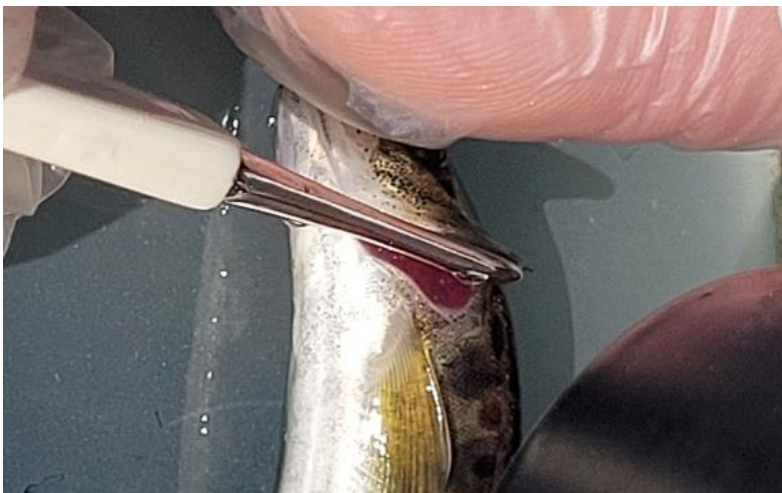
Stiftelsen för Östersjölaxen arrenderade även 2025 de flesta av platserna för fasta redskap i Gävlebukten. Syftet med det är att det inte ska fiskas på dessa platser för att gynna de vilda bestånden av lax och öring.

RHEO for LIFE

Testeboån ingår i restaureringsprojektet RHEO for LIFE. Ansökan lämnades in i september 2024. Flera länsstyrelser och flera vattendrag ingår i RHEO for LIFE. Projekttiden är satt till åtta år. Total budget för ansökta restaureringsåtgärder i Gävleborgs län är 40,5 miljoner kronor varav 77,5 % är för åtgärder i Testeboån. Ansökan 2024 var bristfällig vilket innebär att en kompletterad ansökan lämnades in september 2025. I februari eller mars 2026 kommer beslut om ansökan beviljas eller ej.

Första dokumenterade glochidierna på lax i Testeboån

Flodpärlmusslor finns på flera platser i Testeboåns vattensystem. Men hur ser det ut med föryngringen av flodpärlmusslor i Testeboån? Det har länge endast varit stora musslor som observerats i ån vilka kan vara från flera decennier upp till ett par hundra år gamla. För att ta reda på hur det står till med föryngringen gör Länsstyrelsen Gävleborg kontroller av glochidier på lax- och öring. Glochidier, flodpärlmusslans larver, är beroende av att under sina första månader parasitera på en lax eller en öring. Glochidierna fäster på laxens eller öringens gälfilament. 2025 påträffades glochidier på lax i Testeboån, vilket inte hänt tidigare.

De små vita prickarna på laxens gälar är glochidier.

Besök vid Testeboån 2025

Det är alltid lika trevligt och värdefullt när vi får besök av intresserade till Testeboån. 2025 hade vi två politikiska partier på plats med representation från både riksdag och kommun. Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Sportfiskarna stod för arrangemanget till båda besöken och det var miljöanpassning av vattenkraften som stod i fokus.

Kristdemokraterna valde en strålande majdag för sitt besök till Testeboån.

En stor nationell vattenrestaureringskonferens hölls i Gävle i maj 2025. Arrangör var Länsstyrelsen Gävleborg. En exkursion till Testeboån ingick i programmet för konferensdeltagarna.

I juni hade Naturskyddsföreningen riksstämman i Gävle. Många stämmodeltagare passade på att följa med på ekskursionen till Testeboån som erbjöds.

Rom och fenprover från Testeboån

Prover om tio romkorn från tio lekbottnar i Testeboån samlades in 2025 och skickades till SLU Aqua och deras analys av tiamin, (vitamin B1), i rom från lax och öring.

64 fenprover från öring, smolt och kelt, levererades 2025 till SLU Aqua för genetisk undersökning. Frågeställning är hur släktskapet mellan öringarna i Testeboån och Dalälven ser ut. Rom och yngel av öring från Dalälven har satts ut under många år i Testeboån. Sista öringynglet sattes ut 2007 och sista romkornet några år tidigare.

Siken i Testeboån

Bristen på kunskap är stor när det gäller Bottenhavets olika former av sik. I Bottenhavet delas siken in efter lekbetaende i vandringsik och havslekande sik. Att förvalta de olika formerna av sik är sannerligen en utmaning. Konsekvensen blir att det inte blir någon särskild förvaltning av de olika sikformerna.

Uppföljningen av sikförekomsten i Testeboån 2025 inskränkte sig till några besök vid nedersta delen av forsen i Strömsbro där siken leker från slutet av oktober till början av november. Hyfsat med sik observerades.

Harr

Precis som för siken är kunskapen om Testeboåns bestånd av harr mycket begränsad. Vid elprovfiskena fångas visserligen en del harr. Och de som flugfiskar riktat efter harr får också en del. Det kan bli flera stycken på en sommarkväll. 2025 fick vi ovanligt många harrar i smoltfällan. Samtliga i samma storleksklass som harrarna på bilden. Rimligtvis ett år gamla.

Tre harrar från smoltfällan 2025.

Bernt Moberg